

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Elaborarea proiectului de Lege este realizată în vederea executării măsurilor de ordin legislativ prevăzute în Pilonul III „Accesul la justiție și executarea hotărârilor judecătorești” din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012 și anume, de domeniul specific de intervenție **3.3.1** „*Evaluarea impactului cadrului normativ actual privind executarea hotărârilor judecătorești și a mecanismului de implementare a acestor hotărâri*”.

Astfel, prin acest proiect de Lege se urmărește atingerea obiectivului specific al Pilonului III din Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016: „Ameliorarea cadrului instituțional și a proceselor care asigură accesul efectiv la justiție: examinarea cauzelor și executarea hotărârilor judecătorești în termene rezonabile”.

Totodată, proiectul are drept scop, înlăturarea unor deficiențe din alte acte legislative, care fie sunt nemijlocit legate de procesul de executare al hotărârilor judecătorești, fie vizează alte aspecte care trebuie soluționate în mod prioritar.

În vederea elaborării proiectului de Lege, prin Ordinul ministrului justiției nr. 371 din 17 august a fost creat un grup de lucru, format din executori judecătorești, judecători, avocați, profesori universitari și reprezentanții Ministerului Justiției. În rezultatul activității desfășurate de grupul de lucru, a fost elaborat proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

La general vorbind, proiectul va contribui la realizarea accesului la justiție, drept garantat atât de diverse tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, cât și de Constituția Republicii Moldova, în partea în care realizarea acestui drept implică și asigurarea executării efective a hotărârilor judecătorești emise de instanțele judecătorești naționale. În același timp, proiectul va îmbunătăți sistemul- actual- de executare a hotărârilor judecătorești.

Expunerea problemelor abordate în proiect prin prisma cadrului normativ în vigoare, argumentarea necesității de reglementare, evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege vizează în principal operarea modificărilor în Codul de executare, Codul de procedură civilă și Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

1. Modificările propuse la Codul de executare (Art. II din proiect)

1. O primă modificare conceptuală propusă de proiectul de lege implică completarea listei documentelor executorii (art.11), cu următoarele acte:

procesul-verbal al executorului judecătoresc prin care se întărește tranzacția de conciliere a părților [art.11 lit. (h)]- modificarea e condiționată de prevederile art. 62 alin. (3) din Codul de executare, care stabilește că, este un document executoriu. Totuși, până în prezent acesta nu era inclus în lista stabilită de articolul 11 din Codul de executare;

✓ încheierile judecătorului de instrucție privind obligarea de a efectua anumite acte obligatorii legate de fetererea/transmiterea/restituirea unor bunuri [art. 11 lit. c¹] completarea este condiționată de necesitatea de a acoperi situațiile cum ar fi: dispunerea de a restitui bunurile/obiectele ridicate în cadrul percheziției, urmare a declarării de către judecătorul de instanță a percheziției ca fiind ilegală;

✓ actele emise de organul fiscal, vizînd dispunerea încasării sumelor [art. 11 lit. n)]- includerea acestor acte în această listă este impusă de amendamentele intervenite în art. 197 Cod Fiscal și prevederile art. 92 din Codul de executare și care nu fac altceva, decît să legitimeze practica actuală cînd urmărirea este făcută de executorul judecătoresc în temeiul actelor inspectoratului fiscal;

✓ actele emise de Consiliul Concurenței [art. 11 lit. (n)] în conformitate cu prevederile art. 32 alin. (1) al Legii concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012, Consiliul Concurenței este o autoritate publică autonomă, responsabilă față de Parlament, ce asigură aplicarea și respectarea legislației din domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității în limitele competenței sale. Totodată, potrivit dispozițiilor art. 66 alin. (4) al Legii concurenței

nr. 183 din 11 iulie 2012, în cazul neexecutării în termen de către întreprinderi și asociații de întreprinderi a deciziilor Plenului Consiliului Concurenței, executarea silită a acestora se efectuează în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale Codului de executare. Astfel, modificarea propusă la art. 11 din CE va asigura executarea în termeni restrânși a actelor emise de autoritatea de concurență și economisirea resurselor financiare alocate din bugetul de stat.

Suplimentar, se intervine cu modificări la articolul 11 litera b) deoarece parțial conținutul acesteia dublează conținutul literei a) a aceluiași articol.

2. Modificările propuse la **articolul 15 din Codul de executare** se referă la:

i. excluderea din lista documentelor executorii prezentate spre executare de instanța de judecată, din oficiu a documentelor executorii în pricinile ce țin de confiscarea bunurilor - are drept scop optimizarea, atât a activității executorilor judecătorești, cât și a cheltuielilor din bugetului de stat. Or, procedura transmiterii bunurilor confiscate aflate la păstrare la autoritatea statală către o altă autoritate statală nu necesită implicarea executorului judecătorec, dar odată fiind implicat, va fi necesară avansarea cheltuielilor. Prin operarea modificării propuse, se vor evita aceste cheltuieli și se va micșora durata procedurii de transmitere a bunurilor confiscate;

ii. acordarea dreptului creditorului de a-și alege un alt executor judecătorec chiar și în cazul în care documentul executoriu a fost remis spre executare din oficiu de către instanța de judecată - principiu garantat de art. 60 din Codul de executare [**art. 15 alin. (2¹)**]; iii. reglementarea statutului juridic al hotărârilor judecătorești străine recunoscute pe teritoriul Republicii Moldova, care au același obiect ca documentele executorii pentru care Codul de executare prevede obligația remiterii spre executare din oficiu de instanța de judecată [**art. 15 alin. (2²)**].

3. În vederea evitării situațiilor de retragere a mijloacelor bănești sau a altor valori ale debitorului deținute în instituțiile bancare se propune la articolul 22 expunerea literei s) în următoarea redacție: „s) să verifice în instituțiile bancare operațiunile efectuate la conturile bancare ale debitorului, procedura și modul de înregistrare a actelor parvenite de la executorii judecătorești, registrele de evidență a actelor parvenite de la executorii judecătorești, precum și registrele și înregistrările video ale accesului persoanelor la celulele (safeurile) metalice închiriate de debitor și membrii familiei lor.”.

4. La alin. (1) al art. 24 cuvântul "calculează" se va substitui cu cuvintele „este în drept să calculeze și să încaseze”. în final alineatul se va completa cu propoziția: "Cererea privind calcularea sumelor rezultate din întârzierea executării poate fi depusă doar executorului judecătorec ce deține documentul executoriu care stabilește obligația principală, până la stingerea acesteia", iar la alineatul (2) se va expune în nouă redacție. Aceste reglementări ar aduce în concordanță normele Codului de executare cu prevederile legislației civile referitoare la corelația între bunul principal și cel accesoriu, ar asigura aplicarea riguroasă a prevederilor alin. (5) al art. 145 al Codului de executare și ar contracara situațiile când creditorii de rea - credință abuzează de drepturile sale.

5. Se propune completarea Codului de executare cu un nou articol 24¹ „Vînzarea bunurilor gajate/ipotecate la solicitarea creditorului gajist”, care are menirea de a accesibiliza mecanismul prevăzut de alin.(3) art.34 al Legii nr.142 din 26.06;2008 cu privire la ipotecă, potrivit căruia, în cazul vînzării bunului ipotecat ca urmare a executării silite a dreptului! de ipotecă în temeiul actului notarial investit cu formulă executorie, creditorul ipotecar sau, după caz, executorul judecătorec va aplica, ca modalitate de vînzare, licitația publică, cu excepția cazului în care există acordul scris al debitorului ipotecar, eliberat creditorului ipotecar după apariția dreptului său de executare a dreptului de ipotecă, de a vinde bunul în alt mod prevăzut de prezenta lege, prin asigurarea funcționalității acestuia, astfel, se urmărește predictibilitatea mecanismului prin specificarea continuității acestuia, fără a-l obstrucționa.

6. La articolul 25 din Codul de executare, reieșid din natura și regimul juridic al constatării faptelor și a stărilor de fapt de către executorul judecătoresc, care nu reprezintă acțiuni de executare silită, proiectul prevede interdicția aplicării măsurilor de executare la efectuarea constatărilor de fapte și stării de fapt.

7. Modificările propuse la **articolul 27** au ca obiect:

- determinarea specificului executării documentelor executorii, eliberate de instanța de judecată, prin care s-a dispus aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii sau de asigurare a probelor, sau de anulare a lor - or, la executarea măsurilor de asigurare a acțiunii nu se aplică prevederile generale pentru procedura de executare -cum ar fi acordarea termenului de executare benevolă, concilierea părților etc. [**art. 60 alin. (3¹)**];

- substituirea unor termeni care nu își justifică prezența în norma alineatului (4)- este vorba de substituirea cuvântului „debitorului” cu cuvântul „pîrîtului”, dat fiind faptul că litigiul între părți nu este încă rezolvat (adică litigiul civil încă se examinează de instanța de judecată), astfel, prin prisma legislației procedural-civile, părțile au calitatea de reclamant și pîrît. Prin urmare, părțile încă nu au statutul de debitor, respect, creditor;

- reglementarea unor aspecte care nu și-au găsit soluții exprese în actuala redacție a Codului de executare, ci doar pot fi deduse din legislație. Astfel, reglementările de la alin. (9) rezultă din prevederile art. 90 din Codul de procedură civilă și aplicarea analogică a celor de la art. 96-97 ale aceluiași Cod. Or, la faza intentării acțiunii nu sunt aplicabile noțiunile de creditor și debitor, litigiul nefiind soluționat încă, respectiv se vor aplica reglementările existente pentru părțile procesului de judecată [**alin. (9)-(II)**].

8. În scopul acoperirii lacunelor legislative care au fost identificate pe durata a doi ani de aplicare a normelor Codului de executare și excluderii ambiguităților referitoare la procedura de conexare proiectul propune expunerea art. 31 în redacție nouă, care descrie detaliat conexarea urmăririlor și modul de soluționare a conflictelor de competență. În contextul modificărilor operate la art. 30 dispăre necesitatea menținerii art. 33 „Conflictul de competență”, care se propune a fi abrogat.

9. La articolul 32 din Codul de executare se propune reglementarea modalității de transmitere a procedurilor de executare de la un executor judecătoresc la altul în cazul în care executorul judecătoresc nu activează timp îndelungat din motive întemeiate ori dacă activitatea sa a fost suspendată, sau a încetat - făcîndu-se trimitere la reglementările interne a UNEJ (Regulamentul de activitate a Camerelor teritoriale, care stabilește termenii și procedurile de efectuare; a transmiterii arhivei și dosarelor de executare de la un executor la altul). Modificarea respectivă exclude discrepanțele existente între actuala redacție a articolului 32 din Codul de executare și art. 20 al Legii privind executorii judecătorești.

10. Proiectul propune completarea articolul 41 alineatul (3) cu o specificare în partea ce se referă la momentul stingerii obligației stabilite de documentul executoriu în cazul transferării sumelor la contul creditorului. În prezent, o asemenea reglementare nu se conține în Codul de executare, fapt ce creează un set de probleme în practica executării documentelor executorii. Astfel, în cazul transferării sumelor la contul creditorului creanța se va considera stinsă din momentul în care suma datorată va fi înscrisă în contul creditorului.

Suplementar, proiectul intervine cu modificări la termenul de eliberare a mijloacelor bănești de pe contul curent al executorului judecătoresc [articolul 41 alineatul (3)]. În prezent se stabilește că, sumele aflate în contul executorului judecătoresc se eliberează ori se transferă imediat sau în termen de cel mult 3 zile lucrătoare. Totuși, în practică s-a stabilit că, este practic imposibil a realiza prevederea privind eliberarea imediată a mijloacelor bănești, iar termenul de 4 zile pare ar fi unul mai realist.

11. Modificarea de la **articolul 54** este justificată pe de o parte, de dificultatea de a asigura prezența martorilor-asistenți și sporirea costurilor procedurii prin atragerea acestora, iar pe de altă parte credibilitatea prea puțin sporită prin prezența martorilor. Înregistrările video/foto ar avea în acest sens o valoare probatorie mai mare. Prin urmare, prezența martorului asistent este obligatorie la pătrunderea în locuință, dacă legea nu prevede altfel. La pătrunderea în încăpere, în depozit, în alt local, la cercetarea lor, la sechestrarea și la ridicarea bunurilor debitorului, pot fi atrași martori asistenți sau utilizate mijloace tehnice (foto/video).

12. Modificările propuse la art. 60 din Codul de executare:

- inclus obligatia executorului judecătoresc de a expedia debitorului copia de pe documentul executoriu, certificată de el, concomitent cu încheierea de intentare a procedurii de executare și nu după expirarea a 15 zile acordate debitorului pentru executarea documentului executoriu **[alin. (3)]**;

- stabilesc condiții separate pentru intentarea procedurii de executare a documentelor executorii ce urmează a fi executate imediat **[alin. (3¹)**];

- reglementează faptul că contestația încheierii de intentare a procedurii de executare nu are efect suspensiv, fapt ce ar exclude situațiile de tergiversare a executării hotărârilor judecătorești. Mai mult ca atât, cazurile de suspendare a procedurii de executare a hotărârilor judecătorești, respectiv, a documentelor executorii sunt reglementate de art. 79 din Codul de executare și de Codul de procedură civilă **[alin. (4)]**.

13. La articolul 63 alineatul (5) se prevede că, sistarea executării încheierilor de aplicare a măsurilor de asigurare a executării, în cazul anulării acestora de către instanță, se admite doar în temeiul încheierii executorului judecătoresc. Raționamentul acestei norme este unul incorect, din moment ce hotărârea instanței judecătorești privind anularea executării încheierilor de aplicare a măsurii de asigurare a executării reprezintă un document executoriu, care este obligatoriu pentru executorul judecătoresc. Astfel, sistarea executării încheierilor de aplicare a măsurii de asigurare a executării nu poate fi lăsată la latitudinea executorului judecătoresc și nici nu poate fi admisă doar în temeiul încheierii acestuia, deoarece temeiul juridic îl reprezintă hotărârea instanței. Din aceste considerente, se propune operarea modificărilor la art. 63 alin. (5).

14. În conformitate cu prevederile art. 83 din Codul de executare încetarea procedurii de executare are loc în cazul în care:

a) obligația a fost stinsă;

b) între creditor și debitor a fost încheiată o tranzacție, în condițiile prezentului cod;

c) după încetarea din viață, după declararea dispariției fără urmă sau după declararea decesului creditorului ori al debitorului, creanța sau obligația adjudecată nu admite succesiunea de către succesorul de drepturi al acestor persoane;

d) bunurile persoanei juridice lichidate nu sînt suficiente pentru satisfacerea deplină a creanțelor creditorului;

e) hotărîrea, decizia sau încheierea în al cărei temei a fost eliberat documentul executoriu a fost anulată printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă;

f) debitorul a prezentat spre executare o hotărîre de încasare de la creditor în folosul său a unei sume egale cu suma debitoare sau mai mare decît aceasta;

g) creditorul a renunțat la executare.

Conform prevederilor art. 64 alin. (3) din Codul de executare în cazul încetării procedurii de executare sau al restituirii documentului executoriu, interdicția de a părăsi țara se revocă de către instanța de judecată la cererea executorului judecătoresc sau a părților.

Astfel, în temeiul prevederilor menționate supra, executorul judecătoresc, deși dispune încetarea procedurii de executare, inclusiv urmare a stringerii obligației, acesta nu poate revoca interdicția de a părăsi țara, deoarece conform prevederilor în vigoare aceasta ține exclusiv de competența instanței de judecată, fapt ce pune într-o situație dificilă debitorii pe procedura de executare, care sunt nevoiți să aștepte decizia instanței.

Luînd în calcul cele menționate mai sus, proiectul propune expunerea alin. (3) art. 64 în redacție nouă, care va stabili clar că în cazul încetării procedurii de executare în condițiile art. 83 lit. a)-c); e), f) și g) sau restituirii documentului executoriu, interdicția de a părăsi țara să fie revocată de către executorul judecătoresc, iar în cazul în care în procesul de executare a documentului executoriu dispune necesitatea menținerii interdicției de a părăsi țara, precum și în cazul încetării procedurii de executare în condițiile art. 83 lit. d) această interdicție se va revoca de către instanța de judecată la cererea executorului judecătoresc sau a părților.

15. La **articolul 79 din Codul de executare** se propune delimitarea instanțelor de judecată competente pentru dispunerea suspendării, în funcție de temeiurile acesteia, rezolvînd astfel echivocurile existente în prezent. Prin urmare, în conformitate cu prevederile alin. (1) al art. 79 în noua redacție în cazul: (a) adresării de către executorul judecătoresc în instanța de judecată sau în organul care a eliberat documentul executoriu a cererii de a se

explica hotărîrea adoptată, (b) contestării eliberării documentului executoriu și (c) depunerii recursului, dacă recurentul a depus cauțiune sau depunerii apelului după eliberarea documentului executoriu, cu condiția depunerii cauțiunii suspendarea va fi dispusă de către instanța de judecată care a emis documentul executoriu. În situațiile prevăzute de alineatul (2) al aceluiași articol suspendarea va putea dispusă de instanța de judecată prevăzută la art. 161 alin. (2) din Codul de executare și anume, instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află biroul executorului judecătoresc sau, în cazul municipiului Chișinău, instanța de judecată în a cărei circumscripție camera teritorială a executorilor judecătorești a stabilit competența teritorială a executorului judecătoresc.

16. În ce privește **articolul 80 din Codul de executare** menționăm că, modificările operate la **alin. (1) oferă o mai mare claritate pentru procedura de depunere a cauțiunii pe contul executorului judecătoresc.**

17. În prezent articolul 83 din Codul de executare stabilește fără echivoc că, încetarea procedurii de executare are loc în cazul în care:

- a) obligația a fost stinsă;
- b) între creditor și debitor a fost încheiată o tranzacție, în condițiile prezentului cod;
- c) după încetarea din viață, după declararea dispariției fără urmă sau după declararea decesului creditorului ori al debitorului, creanța sau obligația adjudecată nu admite succesiunea de către succesorul de drepturi al acestor persoane;
- d) bunurile persoanei juridice lichidate nu sînt suficiente pentru satisfacerea deplina a creanțelor creditorului;
- e) hotărîrea, decizia sau încheierea în al cărei temei a fost eliberat documentul executoriu a fost anulată printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă;
- f) debitorul a prezentat spre executare o hotărîre de încasare de la creditor în folosul său a unei sume egale cu suma debitoare sau mai mare decît aceasta;
- g) creditorul a renunțat la executare.

În consecință, în cazul în care într-un titlu executoriu este dispusă spre exemplu efectuarea de către debitor a unor acte obligatorii (demolarea unui zid, înlăturarea obstacolelor pentru utilizarea unui bun imobil pe un termen nedeterminat etc.) și în urma procedurii de executare se constată stingerea obligației dispuse în documentul executoriu (materializată prin efectuarea actului obligatoriu), executorul judecătoresc dispune încetarea procedurii de executare în temeiul art. 83 lit. a). Însă, în cazul în care debitorul creează impedimente ulterior, executorul judecătoresc după încetarea procedurii de executare nu mai poate întreprinde careva măsuri de executare, deoarece

Codul de executare nu reglementează o procedură de reluare a executării în astfel de cazuri, ci stipulează expres la art. 85 alin. (2) că procedura de executare care a încetat nu poate fi reluată. Din considerentele expuse mai sus și în vederea executării întocmai a documentelor executorii cu caracter executoriu permanent proiectul propune completarea art. 83 cu alineatul (2), care prevede că la solicitarea creditorului, procedura de executare privind restabilirea la locul de muncă sau obligarea debitorului să efectueze unele acte obligatorii poate fi reluată, dacă se dovedește că, ulterior încetării procedurii de executare în condițiile alin. (1) lit. a), debitorul continuă neexecutarea obligației stabilite în documentul executoriu. În acest caz, se vor aplica în totalitate reglementările privind cheltuielile de executare, cît și prevederile Codului de executare care reglementează executarea acestor categorii de documente executorii.

18. În conformitate cu prevederile **articolul 85 alineatul (1) din Codul de executare** după intrarea în vigoare a încheierii privind încetarea procedurii de executare, executorul judecătoresc dispune anularea măsurilor de asigurare a executării. Totuși, Codul de executare nu oferă un termen pentru dispunerea măsurilor de asigurare a executării, fapt ce duce la o aplicare diversă a prevederilor acestui articol. Din aceste considerente, proiectul propune stabilirea termenului de 3 zile lucrătoare pentru dispunerea măsurilor de asigurare a executării, fapt ce ar permite eliminarea situațiilor de tergiversare a dispunerii măsurilor de asigurare a executării.

19. Modificările propuse la **articolul 89** au ca obiect delimitarea clară a imposibilității urmării semintelor de culturi agricole ale persoanei fizice, doar în limita necesară pentru uzul personal al debitorului și familiei sale. Actuala redacție permite interpretări abuzive din partea debitorilor, norma menționată fiind invocată inclusiv de

debitorii-persoane juridice a căror gen de activitate ține de comercializarea semințelor de culturi agricole - lucru contrar principiilor procedurii de executare. Intenția legiuitorului fiind de a asigura un minim necesar pentru întreținerea debitorului și familiei sale, și nu de a excepta de la urmărirea debitorii cu un anume gen de activitate. De asemenea, proiectul implică excluderea din lista bunurilor ce nu pot fi urmărite a produselor agricole perisabile. Rațiunea modificării este aceeași ca în cazul semințelor de culturi agricole menționate mai sus.

20. La **articolul 100**, modificările au scopul excluderii situațiilor, în care prin realizarea dreptului de gaj/ipotecă se eludează onorarea altor obligațiuni. Pentru a asigura transparența respectivei proceduri și echidistanța ei, dar și respectarea drepturilor tuturor creditorilor, cât și informarea lor deplină se consideră necesar a limita pentru aceste situații posibilitatea vânzării bunului de către creditorul gajist nemijlocit.

21. Din jurisprudența în domeniul executării silită se desprind situații fără ca să existe o soluție expresă în conținutul textului de lege, cu privire la existența a două rapoarte de evaluare ce atestă prețuri diferite urmare a obiectării asupra prețului stabilit de către executorul judecătoresc. Pentru a aduce asemenea situația în aria cadrului legal, proiectul propune înserarea la articolul 117, a unui nou alineat „(2)”¹ cu următorul conținut: „în cazul în care rapoartele de evaluare prezentate de creditor și debitor atestă prețuri diferite, executorul judecătoresc stabilește prețul reieșnd din media prețurilor indicate în acestea. Dacă debitorul sau creditorul nu este de acord cu prețul stabilit, la solicitarea motivată a acestuia, executorul judecătoresc organizează evaluarea suplimentară a bunului.”.

22. Necesitatea intervenției la **articolul 127 litera h)** rezultă din prevederile art. 491 din Codul Civil, cât și art. 78 al Legii cu privire la gaj care indică drept condiție necesară pentru ridicarea sechestrelor după vânzarea bunului de către creditorul garantat prezentarea dovezii achitării integrale a prețului bunului. Or, nu poate fi considerată realizată vânzarea, atât timp cât cumpărătorul nu a achitat prețul integral, iar actul juridic este încheiat sub condiție suspensivă, deci faptul vânzării este incert.

23. La **articolele 136,139 și 140 din Codul de executare** au fost operate modificări menite să reglementeze mai clar procedură de vânzare a bunurilor prin licitație. în acest context, amendamentele propuse de proiect se rezumă la:

i. stabilirea numărului maxim de licitații ce pot fi organizate de executorul judecătoresc în procesul de vânzare a a bunurilor sechestrate - numărul maxim va fi de 3 licitații, iar prețul de vânzare nu va putea fi coborât sub 50% din valoarea la care acesta a fost evaluat. Reglementările date fac mai previzibilă și transparentă procedura de vânzare a bunurilor și sunt în concordanță cu practica altor state, precum România, Lituania, Germania etc; **[art. 140 alin. (1)¹ și (2)]** ii. concretizarea unor aspecte ce țin de transmiterea în contul datoriei a bunurilor dreptul de proprietate asupra cătora este supus înregistrării de stat, stabilindu-se că încheierea executorului judecătoresc va fi confirmată de instanța de judecată, care și va servi temei pentru înregistrarea dreptului de proprietate pe numele creditorului care a preluat bunul în contul achitării creanței **[art. 140 alin. (9)]**.

24. Se suplimentează modalitățile de executare a documentelor executorii, completînd Codul de executare cu posibilitatea vânzării prin licitație a drepturilor litigioase [art.142¹]. Prin urmare, aceste prevederi, conțin reguli de realizare a prevederilor ce se regăsesc deja în Codul de executare [art.22, alin. (1) lit. t); art.44 alin (3) etc.]), care indică asupra posibilității urmăririi drepturilor, inclusiv creanțelor, debitorului. în prezent există premisele pentru urmărirea lor, însă lipseau normele care ar stabili procedura detaliată de realizare a acestui gen de urmărire. Prevederile sunt simetrice altora asemenea din legislația națională (Legea insolvențabilității), cât și din legislația altor state.

25. La **articolul 144** excepția prevăzută la alin.(5), și anume, cea de neeliberare a sumelor distribuite în termen de 5 zile, în cazurile contestării acțiunilor executorului judecătoresc, impune luarea în considerare a termenului de contestare de 10 zile, prevăzut de art.66 din Codul de executare, iar 5 zile după adoptarea încheierii contravine acestui termen.

26. Un rol separat în cadrul proiectului îl au modificările care implică revizuirea mecanismului de contestare a actelor executorului judecătoresc, prin :

- stabilirea pentru părțile procedurii de executare a posibilității de contestare directă în instanța de judecată a actelor executorului judecătoresc, acesta din urmă avînd statutul de pîrît - în prezent cererea de contestare era depusă împotriva debitorului sau creditorului, executorul judecătoresc putînd fi invitat pentru a da explicații, însă, nu

avea nici un statut clar în proces [art. 163 alin. (1)];

- oferirea premiselor necesare pentru contestarea acțiunilor și inacțiunilor executorului judecătoresc [art. 161 și art. 163 alin. (1)];
- modificarea termenului de examinare a cererilor privind contestarea actelor executorului judecătoresc până la 3 luni - termenul de 30 zile (inclusiv pentru examinarea contestațiilor în instanța ierarhic superioară) stabilit în prezent de Codul de executare este unul ireal [art. 163 alin. (1)];
- instituirea unui mecanism privind înlăturarea depunerilor cererilor de contestare pe motive formale și cu rea-credință din partea părților în procedura de executare - care implică stabilirea dreptului de a solicita instanței judecătorești aplicarea unei amenzi în mărime de la 10 la 30 unități convenționale în aceste cazuri. Reglementare similară există în România, [art. 163 alin. (5)]

Un element esențial al proiectului îl reprezintă și revizuirea mecanismului de punere în executare a amenzii penale sau contravenționale. În primul rând, spre deosebire de redacția actuală a Codului de executare, care la reglementarea modalității de executare a amenzilor contravenționale a optat pentru normele de trimitere la prevederile capitolului ce vizează executarea amenzilor penale, proiectul propune reglementarea separată a procedurii de executare a amenzilor penale și contravenționale [art. 183 și art. 315].

Totodată, atât în cazul **articolului 183**, cât și în cazul **articolului 315** se propune;

- excluderea obligației contravenientului, respectiv, condamnatului de a informa instanța de judecată/agentul constatator despre achitarea amenzii;
- crearea unui sistem („Registru debitorilor”) în care aceste date privind achitarea amenzii vor fi incluse, nemijlocit de către instituțiile bancare sau agenții constatatori în termen de 2 zile lucrătoare de la achitare -Ulterior, titlul executoriu va fi remis pentru executare doar după verificarea achitării amenzii. Aceiași regulă se va aplica și în raport cu începerea procedurii de executare, adică executorul judecătoresc după primirea titlului executoriu va verifica dacă până la intentarea procedurii nu a fost achitată amenda.

Propunerile date au drept scop excluderea începerii procedurilor de executare în privința titlurilor executorii care prevăd achitarea amenzii care a fost achitată până la intentarea procedurii de executare. Acestea vor exclude și situațiile în care debitorii deși au achitat amenda sunt nevoiți de multe ori să achite suplimentar amenzii și cheltuieli de executare, care nu se justifică deoarece de fapt amenda fost achitată, iar acțiuni de executare în sine nu au fost întreprinse.

II. Modificările propuse la Codul de procedură civilă (Articolul I din proiect)

28. Inițial trebuie să se menționeze că modificările operate în Codul de procedură civilă pot fi grupate în două categorii: **a) modificări care se referă la procesul de executare a hotărârilor judecătorești și b) modificări ce se referă la înlăturarea unor omisiuni, divergențe existente în prevederile actuale ale Codului de Procedură civilă.**

a) Cu referire la prima categorie de modificări menționăm că acestea vin pe alocuri să înlătore divergențele existente între prevederile Codului de procedură civilă și Codul de executare, pe de altă parte acestea completează legea cu reglementarea unor situații opozabile procedurii de executare, însă care nu sunt reglementate în prezent. Astfel, proiectul de lege vine să:

• Cererea de asigurare a acțiunii indiferent de data depunerii acesteia se examinează fără înștiințarea părâtului și a celorlalți participanți la proces, adică se soluționează unipersonal de către judecător. Sintagma „instanța” distorsionează esența instituției asigurării acțiunii care este o excepție de multe reguli procesuale. Astfel, caracterul operativ al examinării cererii de asigurare a acțiunii lăsat la latitudinea instanței de judecată în viziunea stereotipizată a magistraților din Republica Moldova semnifică ședința de judecată cu înștiințarea participanților la proces. În acest fel este subminat scopul instituției asigurării acțiunii. În acest context, proiectul propune excluderea din art. 177, alin. (2) și (3) Codul de procedură civilă a sintagmelor „sau de către instanța” și „sau instanța”.

• Dreptul justițiabilului de a contesta în ordinea prevăzută de lege încheierea de substituție a unei forme de asigurare a acțiunii printr-o alta rezultă direct din prevederile potrivit cărora încheierea de asigurare sau neasigurare a acțiunii sunt recurabile. Considerăm vitală completarea golului referitor la încheierile de substituție a măsurilor de asigurare prin completarea art.179 alin.(2) cu propoziția cu următorul cuprins: „încheierea judecătorească privind substituția unei forme de asigurare a acțiunii printr-o altă formă poate fi atacată cu recurs.”

• **Excluderea la art. 180alin. (1) a sintagmei „judecătorul sau”** va reconfirma corectitudinea alin.(2) a aceluiași articol, care prevede că niciodată anularea asigurării acțiunii nu se poate face unipersonal de către judecător, ci doar în ședință de judecată. În aceeași ordine de idei, inclusiv, încheierea de anulare a măsurii de asigurare trebuie să poarte caracter recurabil, pentru a asigura egalitatea de arme prevăzută de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale și de practica CtEDO.

• De asemenea, **proiectul propune completarea art. 180 cu alineatul (3¹)**, care prevede că în cazul încetării procedurii de executare în conformitate cu prevederile art.83 alin. (1) lit. d) și e) din Codul de executare, instanța de judecată care a emis documentul executoriu, la cererea părții interesate, va dispune printr-o încheiere imediat executorie anularea măsurilor de asigurare a acțiunii, iar în cazurile prevăzute la art. 83 alin. (1) lit. a) - c), f) și g) din Codul de executare ridicarea măsurilor de asigurare va fi dispusă de executorul judecătoresc prin încheiere". Modificarea respectivă, este justificată de necesitatea indicării expres în lege a mecanismului concret de anulare a măsurilor de asigurare a acțiunii în cazul încetării procedurii de executare, actualmente acesta fiind un gol legislativ care derutează justițiabilii, judecătorii și executorii judecătorești, cauzând astfel încălcări ale drepturilor persoanelor afectate prin instituția asigurării și dezechilibrând procesul civil în ultima etapă a sa.

• Pentru asigurarea unui proces echitabil manifestat și prin egalitatea de arme, considerăm important ca și încheierea de neasigurare a acțiunii civile să poată fi contestată, fapt confirmat deja de practica judiciară. În acest context, **proiectul, propune la art. 181 alin. (1) după cuvintele „încheierile de asigurare”se completează cu cuvintele „și de neasigurare”**.

• Utilizată extrem de rar, cauțiunea judiciară în cazul asigurării acțiunii este totuși reglementată insuficient de clar, iar instanțele admit abuzuri soluționând această importantă problemă unipersonal sau chiar din oficiu. Pentru evitarea acestor abateri trebuie perfecționată prevederea relevantă. Din aceste considerente, **proiectul propune la art. 182, alin (1) din Codul de procedură civilă excluderea sintagmei „ judecătorul sau”, iar după cuvântul „reclamantului” completarea cu sintagma „la solicitarea părții interesate”**. Suplimentar, propunerea vine să dezvolte prevederile art. 37 din Codul de Procedură Civilă.

b) Modificări ce se referă la înlăturarea unor omisiuni, divergențe existente în prevederile actuale ale Codului de Procedură civilă.

• O primă modificare din această categorie se referă la amendarea **articolului 33 alineatul (2)** și vizează înlocuirea unor noțiuni folosite incorect în Cod. Aici ne referim la înlocuirea cuvintelor „organisme internaționale” cu cuvintele „organizațiilor internaționale”, or, ultima noțiune este corectă din punct de vedere al dreptului internațional;

• Competența jurisdicțională teritorială generală în esență nu poate prevedea mai multe criterii de identificare a instanței competente, or, pseudo-libertatea oferită justițiabilului, care vrea să se adreseze în justiție afectează stabilitatea și previzibilitatea normei legale ca și garanție oferită justițiabilului împotriva căruia se pornesc procese civile. Potrivit Legii nr. 155 din 5 iulie 2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, art.38 alin.(1) a fost modificat anume în acest sens, iar **modificarea alin (2) al aceluiași articol nu face decât să remedieze o scăpare anterior admisă.**

• În conformitate cu modificările operate în Legea nr. 451/2001 privind reglementarea

prin licențiere a activității de întreprinzător și Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizarea activității de întreprinzător au fost operate modificări anume în partea ce se referă la suspendarea licenței/autorizației. Astfel, aceste legi nu mai operează deja cu noțiunea de „sistare temporară a licenței/autorizației”. Tîn pofida acestuia fapt, în Capitolul XXXIV¹ din Codul de procedură civilă nu au fost operate modificările necesare în vederea ajustării acestora la noile modificări operate în legile menționate supra. Astfel, proiectul vine să remedieze omisiunea respectivă și operează modificări atât, la Capitolul XXXIV¹ (art. 345¹ - 345⁵), cât și la art. 39 în care stabilește competența jurisdicțională în cazul acestor procese.

- **La articolul 60 alineatul (3)** eroarea conceptuală care derutează grav justițiabilii și judecătorii rezidă într-un paradox procesual: dacă se extind sau se reduc pretențiile din cererea de chemare în judecată, acest fapt duce la modificarea acțiunii, atâta timp cât nu ne referim la pretențiile accesorii. În acest sens, legiuitorul a consacrat viceversa, fapt care este flagrant greșit. Actualmente extinderea sau reducerea pretențiilor în acțiune nu se consideră modificare a acțiunii. Această reglementare trebuie reformulată prin excluderea sintagmelor „pretențiilor în acțiune sau a” și „ înlocuirea acțiunii în constatare prin acțiune în realizare”.

- Întrucît reprezentarea judiciară o poate realiza doar un avocat, avocat sau un salariat al unei persoane juridice, modul de reprezentare a coparticipanților rămîne o excepție, reglementarea căreia nu este finalizată. Astfel, Codul de procedură civilă al Republicii Moldova prevede că „coparticipanții pot încredința reprezentarea lor în proces unuia sau mai multor coparticipanți” (art.62 alin.(4) CPC), însă modul de perfectare a împuternicirilor, mai ales speciale nu este reglementat nicăieri. Pentru respectarea principiului disponibilității instanța, trebuie să verifice care este intenția fiecărui coparticipant într-un proces civil: își susține sau nu poziția procesuală, personal sau printr-un reprezentat, ori transmite exercitarea drepturilor sale procesuale unuia din coparticipanți. În acest sens, împuternicirile transmise unuia dintre coparticipanți pot avea importanță vitală pentru soarta procesului. De exemplu, de a renunța sau recunoaște acțiunea, de a contesta hotărîrea, de a primi bunuri sau bani în temeiul hotărîrii judecătorești (art.81 CPC). Din considerentele menționate, trebuie clarificat legislativ în ce document se pot regăsi împuternicirile unuia dintre coparticipanți de a-i reprezenta pe alții în același proces civil. În acest context, proiectul propune completarea art. 62 alin.(4) cu propoziția cu următorul cuprins: „Coparticipantul-reprezentant va confirma împuternicirile speciale prevăzute în art. 81 printr-o procură autenticată la notar, iar împuternicirile generale prin cereri scrise semnate de coparticipantul sau coparticipanții reprezentați”.

- **La articolul 89 alineatul (1) litera h)** se propune excluderea sintagmei „408 și 409” urmare a faptului că articolele menționate au fost abrogate prin Legea nr. 155 din 5 iulie 2012.
- **La articolul 104 și, respectiv, articolul 466 alineatul (2)** se propune expunerea corectă a denumirii Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.
- Modificarea propusă la **articolul 166 litera b)** are drept scop clarificarea unor date de identificare ale reclamantului pentru a facilita, atât procedura de înștiințare legală, cât și cea de executare efectivă a hotărîrii judecătorești.
- Completarea articolului 167cu litero g¹), are drept scop clarificarea unor date de identificare ale reclamantului pentru a facilita, atât procedura de înștiințare legală, cât și cea de executare efectivă a hotărîrii judecătorești. În acest fel, se urmărește evitarea instrumentării de dosare civile simulate, în privința persoanelor domiciliile sau sediile cărora nu se cunosc. Certitudinea care va fi oferită procesului civil prin prezentarea obligatorie de acte primare de identificare a reclamantului, va consolida și puterea de lucru judecat al hotărîrii judecătorești.
- Judecătorii examinează toate cauzele civile, cu excepțiile stabilite de lege, iar

diversitatea acestora este extrem de vastă, precum și complexitatea multora fiind deosebită. În acest sens, nu este exclusă necesitatea unei deliberări veritabile care necesită timp de gândire pentru a adopta o soluție cât mai justă, chiar dacă aceasta urmează a fi motivată, ulterior, în condițiile legii. Amânarea deliberării ca instituție legiferată urmează să contribuie la sporirea calității dispozitivelor, la corelația adecvată dintre dispozitiv și motivare, la facilitatea lucrului instanțelor superioare care nu vor fi nevoite să caseze hotărârile judecătorești adoptate pripit și cu mare probabilitate greșit. În acest context, proiectul propune la art. 236, alin. (1) din Codul de procedură civilă completarea după prima propoziție cu textul care prevede că, în cazuri complicate instanța prin încheiere protocolară va dispune amânarea deliberării pentru maxim 15 zile, înștiințând participanții la proces despre data, ora și locul pronunțării dispozitivului hotărârii.

- în dispozitivul unei hotărâri judecătorești trebuie să se reflecte toate capetele de cerere indiferent dacă părțile s-au preocupat sau nu să le probeze, ori nu le-a susținut fără a renunța expres la ele. Astfel, se va contracara practica defectuoasă de a readresa instanței aceleași pretenții. Aplicarea justă a art.169 lit.b) și art. 265 lit.b) din Codul de procedură civilă necesită condiții adecvate. Justițiabilii vor reconsidera respectul față de puterea lucrului judecat, ceea ce va spori și calitatea asistenței juridice calificate. Astfel, proiectul propune la art. 250, alin.(1), lit. a) din Codul de procedură civilă substituirea cuvintelor „în a cărei privință participanții la proces au prezentat probe și au dat explicații” cu cuvintele „formulate de către părți sau intervenient principal”.

- Redactarea art.280 din Codul de procedură civilă se face în concordanță cu prevederile anterioare ale Codului, care se referă la participarea autorităților publice în proces pentru a depune concluzii, iar sintagma „reprezentanților organizațiilor” este una învechită, care nu corespunde terminologiei juridice contemporane.

- Modificarea operată la articolul 282 se face luând în calcul prevederile Codului civil care se referă la drepturile personale și patrimoniale ale subiecților de drept, iar sintagma „reale” este una improprie, care nu corespunde intenției legiuitorului de a proteja întreaga multitudine de drepturi ale justițiabililor, nu doar pe cele reale, în accepțiune îngustă.

- Ducerea în eroare a justițiabililor și a judecătorilor nu este o finalitate procesuală, iar actuala prevedere din **art. 297 din Codul de procedură civilă** referitoare la criteriul teritorial de determinare a competenței instanței în drept să declare persoana dispărută fără urmă sau decedată anume acest neajuns îl comportă. Persoana care se adresează cu cerere de declarare a altei persoane dispărută fără urmă sau decedată în ordine procesuală se numește petiționar, iar potrivit art.49 din Codul civil persoana care se adresează în instanță se numește persoană interesată. Art.52 din Codul civil în genere nu utilizează careva denumiri ale subiecților cu drept de sesizare a instanței. În procedura specială persoane interesate sunt altele decât petiționarii (art.280, alin.(2 și 3) CPC). De aici și se produc confuziile care pot genera conflicte de competență. Așadar, proiectul propune includerea la art. 297 din Codul de procedură civilă a unui criteriu mai clar și mai just din perspectiva materialului probant administrat în instanță și a protecției drepturilor patrimoniale a celui care urmează a fi declarat dispărut fără urmă sau decedat.

- Atunci când instanța de judecată va decide aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie, va emite o încheiere de admitere a cererii conform **art. 318⁴, alin. (1) din Codul de procedură civilă**, aceasta va fi urmată de o ordonanță de protecție care se va remite organului de poliție și organului de asistență socială spre executare imediată. Faptul că doar în art. **318⁶** din Codul de procedură civilă este sporadic menționată și încheierea privind aplicarea ordonanței de protecție nu face decât de creeze confuzii instanțelor, care trebuie să respecte termenul de 24 ore de emitere a actelor de dispoziție în astfel de cazuri, precum și organele cărora le este opozabilă executarea ordonanței de protecție, în eventualitatea în care vor primi spre executare un act suplimentar absolut inutil numit încheiere privind aplicarea ordonanței de protecție. În acest context, proiectul propune la art. 318⁶ în titlu, excluderea

cuvintelor „și contestarea încheierii privind aplicarea ordonanței de protecție se exclud”, iar la alin.(2) excluderea cuvintelor „și încheierea privind aplicarea ordonanței de protecție”.

- Procedura în ordonanță, fiind una simplificată, trebuie să se refere la apărarea drepturilor patrimoniale incontestabile din punct de vedere a temeiurilor de apariție, precum și a existenței justificată de probe scrise. Din acest considerent, prevederea unei legi mai noi - Codul de executare, art.158 alin. (2) - este inevitabil pasibilă de exercitare în ordine simplificată, iar implicarea deținuților - privați de libertate - în exercitarea drepturilor de participanți la proces se va face pe contul statului, care în persoana instituției penitenciare va fi în drept să solicite recuperarea cheltuielilor, similar cazurilor prevăzute la lit. f) art.345 din Codul de procedură civilă. Astfel, proiectul, propune completarea art. 345 cu două noi temeiuri de emitere a ordonanței judecătorești.

- Articolul 346 alineatul (1) din Codul de procedură civilă se completează la final cu cuvintele „după respectarea procedurii prealabile”, întrucât caracterul simplificat al procedurii în ordonanță prevede că ordonanța judecătorească se emite fără citarea părților pentru explicații, fără dezbateri judiciare și fără întocmire de proces-verbal, considerăm necesar, just și eficient ca debitorii în toate cazurile prevăzute de art. 345 CPC să fie sesizați în prealabil de către creditorii. Astfel, se vor evita cazurile de emitere și de punere în executare a ordonanțelor judecătorești privind încasarea de bunuri sau bani fără știrea debitorului, prin simularea unor proceduri formale de înștiințare. Ulterior, anularea unor astfel de ordonanțe, cu eventuala suspendare a executării este cu mult mai dificilă, punând debitorul în situație inechitabilă în raport cu creditorul.

- La articolul 348 alineatul (2) litera e) cuvintele „cerută de lege pentru sesizarea instanței judecătorești” se exclud. Excluderea se impune în consecvența modificării operate la art.346 din Codul de procedură civilă.

- Articolul 374 din Codul de procedură civilă a completat cu două articole noi, care reglementează noi temeiuri de încetare a procedurii în apel în principiu s-a detaliat prevederea art. 376 CPC potrivit căreia „dispozițiile de procedură privind judecarea pricinilor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sînt contrare dispozițiilor prezentului capitol.” De fapt este vorba de golul legislativ care putea fi completat și prin interpretare, dar din cauza practicii neuniforme a curților de apel se impune clarificarea împuternicirii instanței de apel, care nu a restituit cererea de apel până a o pune pe rol. în astfel de situații se impune încetarea procedurii în apel prin încheiere recurabilă și nu decizie de respingere a apelului așa cum deseori se practică actualmente.

- Diversitatea cauzelor civile este extrem de vastă, precum și complexitatea multora fiind deosebită. în acest sens, nu este exclusă necesitatea unei deliberări veritabile care necesită timp de gândire pentru a adopta o soluție cât mai justă, inclusiv de către curțile de apel care sunt investite cu rejudecarea fondului. Amânarea deliberării ca instituție legiferată urmează să contribuie la sporirea calității dispozitivelor, la corelația adecvată dintre dispozitiv și motivare, la facilitarea lucrului instanțelor superioare care nu vor fi nevoite să caseze deciziile judecătorești adoptate pripit și cu mare probabilitate greșit. Din aceste considerente, proiectul propune completarea art. 389, alin. (1) din Codul de procedură civilă cu posibilitatea amânării deliberării, pentru a exclude caracterul formal al acesteia.

- De asemenea, în prezent, datorită numărul extrem de mare de cereri în apel, precum și complexității cauzelor care se rejudecă la al doilea nivel de jurisdicție, precum și necesității redactării calitative și în termen rezonabil a deciziilor curților de apel, care trebuie motivate întotdeauna, proiectul a consideră adecvată extinderea termenului de 15 zile la 30 zile pentru redactarea deciziilor prevăzute la articolul 389 din Codul de procedură civilă.

- Articolul 423 a fi completat cu detalii de procedură care clarifică impactul depunerii recursului împotriva unei încheieri judecătorești și al exercitării abuzive a acestei căi de atac. în scopul evitării situațiilor de tergiversare nejustificată a examinării cauzelor civile,

prin expedierea dosarelor către instanțele ierarhic superioare, doar pentru ca acestea să dispună restituirea lor înapoi, considerăm binevenită instituirea mecanismului de a nu da curs unei cereri abuzive de recurs. Nici un drept al justițiabilului nu va fi încălcat în astfel de cazuri, or, faptul că o încheiere se contestă odată cu fondul, nu trebuie să permită exercitarea prematură a unei căi de atac neprevăzută de lege în pofida prevederilor constituționale (art.119 Constituția RM).

- **în conformitate cu prevederile art. 425 din Codul de procedură civilă** pentru exercitarea corespunzătoare a recursului împotriva încheierilor justițiabilii trebuie să ia cunoștință de conținutul încheierilor care se contestă separat. în acest sens, este binevenită schimbarea momentului începerii curgerii termenului de 15 zile, lăsând totodată legiuitorului dreptul de a prevedea și alte termene mai scurte sau lungi de contestare a încheierilor judecătorești.

- **La articolul 427 din Codul de procedură civilă proiectul propune completarea acestuia cu o nouă literă d.** Această împuternicire este stringent necesară întrucât destul de multe recursuri se exercită abuziv, fie cu încălcarea termenului de declarare, fie a obiectului contestării, fie de către subiecți improprii. în astfel de situații instanțele superioare sunt nevoite să examineze fondul problemei și să respingă recursul din motive exclusiv procedurale. Nu considerăm necesară o împovărare excesivă și inutilă instanțelor de recurs, fapt care nu folosește nici justițiabililor, nici calității actului de justiție.

- **La art.444 din Codul de procedură civilă proiectul propune substituirea sintagmei „unor participanți sau reprezentanți ai” cu sintagma „tuturor participanților și reprezentanților”.** Modificarea respectivă este justificată de faptul că toți sunt egali în fața legii și a justiției, de aceea referirea doar la unii participanți la proces este tendențioasă și trebuie corectată urgent.

- **La art.446 din Codul de procedură civilă s-a** considerat oportună completarea obiectului revizuirii întrucât ordonanțele nu se supun nici unei căi ordinare de atac, și chiar dacă nu împiedică readresarea în judecată a aceleiași părți cu aceleași pretenții și aceleași temeuri, oricum existența a două acte de dispoziție pe aceeași cauză, fapt ce poate crea grave impedimente în procesul de executare silită. Deseori se justifică revizuirea ordonanțelor pronunțate și în privința drepturilor persoanelor neantrenate în judecare, iar circumstanțele noi sau condamnările penale pot determina caracterul defectuos și al unui astfel de act de dispoziție. Din aceste considerente, proiectul propune la art. 446 din Codul de procedură civilă completarea după cuvântul „hotărârile,” cu cuvântul „ordonanțele.”

- Admisibilitatea cererii de revizuire se examinează după regulile de soluționare a unei cereri de chemare în judecată, însă perceperea eronată a revizuirii drept cale ordinară de atac, cu exercitarea preponderent abuzivă a acesteia împovărează excesiv instanțele cu îndelungate proceduri de înștiințare, amânare de ședințe și alte formalități care nu schimbă în esență faptul că revizuirea de cele mai dese ori este un apel camuflat. Dacă instanța de revizuire consideră oportun ca participanții la proces să pledeze nemijlocit și în contradictoriu în ședință publică, atunci va dispune înștiințarea acestora. în caz contrar nu considerăm inacceptabilă examinarea cererilor de revizuire fără părți. Această prevedere va optimiza procesul de lucru și va spori calitatea actului de justiție, va consolida autoritatea lucrului judecat și va descuraja abuzurile frecvente la care recurg atât justițiabilii, cât și judecătorii. în contextul celor menționate, proiectul propune completarea art. 452 cu glinețul (l¹), cure prevede că, *dacă exgmingreg cererii de revizuire este de competența Curții Supreme de Justiție sau a curții de apel, ședințele se vor desfășura fără înștiințarea participanților la proces. Dacă instanțg de revizuire consideră necesorâ prezenta participanților la proces, va dispune înștiințarea gcestorg.*

- **La articolul 462 alineatul (2) se propune excluderea sintagmei „33, 34, 36,”** deoarece aceste articole ori au fost abrogate ori li s-a modificat conținutul. Remedierea ar fi trebuit făcută prin Legea 155 din 05 iulie 2012, însă atunci aceste modificări au fost omise.

III. Modificările propuse la Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești (Articolul III din proiect)

29. Pornind de la practica aplicării Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, opinăm și asupra necesității revederii prevederilor acesteia în sensul evitării dispunerii încasării sumei creanței neexecutate din contul statului - or, în ipoteza inversă, statul fiind întotdeauna solvabil, creditorii ar putea abuza de prevederile legii menționate, încasând datoriile debitorilor ce nu dispun de bunuri din contul statului.

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, nu reclamă cheltuieli bugetare.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate

Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect de Lege cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, nu este necesară modificarea altor acte normative.

Obiecțiile, recomandările pe marginea proiectului înaintate de către instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, concluziile acestora.

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul a fost plasat pe paginile web ale Ministerului Justiției (directoriu „Transparența decizională”, compartimentul „Consultații publice”), și pe portalul guvernamental particip.gov.md.

Viceministru

Nicolae EȘANU